

Podklady k hodine ekológie C2.4/

Ekologický rebríček

Triedenie odpadu je nepochybne správna vec, ale je len lepším riešením zneškodňovania odpadu. A nie všetok odpad je recyklovateľný a aj pri recyklácii vzniká isté znečistenie, spotrebováva sa energia... A recyklácia neodstraňuje príčiny, ale iba dôsledky. Riešením príčiny (vznik odpadu) je ekologický rebríček:

1. Minimalizujeme (predchádzajme vzniku odpadu a znižujme jeho množstvo a škodlivosť)!
2. Opätovne používajme (poškodené veci opravujeme, vyhýbajme sa jednorazovým výrobkom)!
3. Recyklujeme a kompostujeme (ak už vec nie je použiteľná, odovzdávajme ju na recykláciu)!

Minimalizácia

Minimalizácia pozostáva z dvoch stratégií - z predchádzania vzniku odpadov a obmedzovania ich množstva a škodlivosti. Najlepší odpad je ten, ktorý vôbec nevznikne, pretože každý výrobok viac či menej poškodzuje životné prostredie. Pre každý výrobok sa musí ťažiť z prírodných zdrojov, zväčša sa priemyselne vyrába, spotrebúva energiu, vyžaduje dopravu a nakoniec sa stáva odpadom. Najekologickejšie a najekonomickejšie riešenie je teda odpad nevytvoriť.

Základom minimalizácie vzniku odpadov je šetrná, menšia spotreba. Aby sme menej vyhadzovali je potrebné menej spotrebovať. Začať môžeme odolávaním pokušeniu kupovať to, čo nepotrebujeme. Tým, že nenakupujeme nadmerne veľa výrobkov alebo nespotrebovujeme veľa obalov, znižujeme množstvo odpadov a šetríme prírodné zdroje, ale aj finančné prostriedky, ktoré môžeme použiť užitočnejšie.

Tipy pre minimalizáciu vzniku odpadu

- Skúsme sa zamyslieť nad tým, čo skutočne potrebujeme k životu a čo je už nadbytočné. Vytvorme si vlastný „eko štýl“ podľa svojej osobitosti, odolávajúc reklame, móde a konzumu.
- Premýšľajme už pred nákupom, koľko odpadu následne vznikne z nášho nákupu a či ho vieme využiť alebo odovzdať na recykláciu.
- Kupujeme len výrobky, ktoré skutočne potrebujeme a ktoré sú trvanlivé a dajú sa opraviť.
- Vyhýbajme sa jednorazovým obalom a zbytočne baleným potravinám. Pokiaľ je to len trochu možné, pokúsme sa znížiť spotrebu výrobkov v plechovkách, viacvrstvových obaloch a PET fľašiach.
- Pri nákupoch odmietajme rozdávané igelitové tašky a používajme radšej vlastnú trvácnu tašku.
- Uprednostňujeme miestne výrobky, potraviny a nákupy na tržniciach pred supermarketmi - pri preprave na krátke vzdialenosti nie je potrebné použitie veľkého množstva obalov.
- Využívajme bezobalovú distribúciu (napr. nákup čistiacich prostriedkov, kozmetiky či sirupov do prinesených obalov).
- Uprednostňujeme väčšie balenia výrobkov a koncentráty.
- Vyhýbajme sa materiálom, ktoré spôsobujú problémy životnému prostrediu a zdraviu ľudí.
- Nepoužívajme agresívne čistiace prostriedky. Používajme radšej ocot, sódu bikarbónu a iné, ktoré sú šetrnejšie pre životné prostredie.
- Uprednostňujeme výrobky od spoločností, ktorých produkty a výrobné postupy sú šetrnejšie k životnému prostrediu.
- Využívajme knižnice, pracovne a požičovne namiesto kupovania nových výrobkov.
- Označme si schránku nápisom „Nevhadzujte reklamy!“, predídeme tak zbytočným odpadom z nepotrebných letákov.

- Pokiaľ máme k dispozícii počítač a prístup na internet, môžeme redukovať množstvo použitého papiera posielaním dokumentov elektronickou formou. Takisto môžeme skladovať a opravovať informácie priamo v počítači a pri tlači používať obojstrannú tlač.
- Používajme perá, ktoré sa dajú naplniť atramentom alebo umožňujú vymeniť náplň.

Znovupoužívanie

Mnoho vecí je možné používať znovu (opravy, vratné obaly) alebo ich použiť inak. Znovupoužívanie má vyššiu prioritu ako recyklácia, pretože spotrebuje menej energie, zdrojov a tým sa menej znečistí životné prostredie. Oprava, prešívanie textilu, zapožičanie, výmena starých vecí či ich nákup v bazáre či antikvariáte je rozumnejší z hľadiska využitia prírodných zdrojov ako nákup nových.

Recyklácia

Ak sa už vec nedá znovu používať, mala by sa recyklovaním vyrobiť znovu resp. využiť ako druhotná surovina. Oproti likvidácii ušetrí prírodné zdroje, energiu a zníži množstvo odpadu. Štúdie dokázali, že recykláciou sa ušetrí až 5-násobne viac energie ako spaľovaním.

Tipy pre zvýšenie miery recyklácie a kompostovania

- Začnime separovať jednotlivé suroviny v domácnosti, zamestnaní alebo škole. Potrebne informácie o separovanom zbere (alebo jeho príprave) by nám mali poskytnúť na mestskom alebo obecnom úrade.
- Ak bývame v rodinnom dome alebo máme záhradku, začnime kompostovať biologicky rozložiteľný odpad alebo sa skúsme dohodnúť so susedom, že bude kompostovať náš biologický odpad.
- Ak vo vašej obci ešte stále nemáte separovaný zber, zašlite list primátorovi alebo starostovi. Požiadajte ho o zavedenie separovaného zberu, prípadne, ak už je zavedený, o jeho ďalší rozvoj (viac kontajnerov na separovanie, zlepšenie informovanosti o tom čo a ako separovať, viac zberných dvorov, vytvorenie centra opätovného používania a pod.).
- Nezabúdajme separovať aj nebezpečné zložky nášho odpadu (žiarivky, akumulátory, elektroniku, staré farby, lieky a pod.) a veľkorozmerný odpad (stavebná suť a pod.). Môžeme ich bezplatne odovzdať v zbernom dvore (ak v obci nie je zberný dvor vybudovaný, je obec povinná zabezpečiť 2-krát ročne zber týchto odpadov).
- Nahrádzajme používanie výrobkov z primárnych surovín recyklovanými - pri nákupoch a v práci môžeme používať materiály, ktoré po doslúžení vytriedime a pošleme na recykláciu.
- Uprednostňujme výrobky, ktoré sú vyrobené z recyklovaných surovín alebo ktoré je možné bezproblémovo recyklovať.
- Dodržiame stanovené pokyny a podmienky triedeného zberu a do zberných nádob nevhadzujeme zložky, ktoré tam nepatria.
- Ak sme svedkami toho, že niekto z nášho okolia netriedi odpad, upozorníme ho na dôsledky jeho konania resp. na výhody triedenia odpadu.
- Upozorníme firmu prevádzkujúcu triedený zber na preplnené, nevyužívané alebo poškodené kontajnery, chýbajúce označenie a pod.